

Реферат на тему: "Волинські письменники у розбудові держави"

Тематично-літературні реферати

Волинські письменники у розбудові держави

Творча діяльність письменників Волині, представлена на сторінках обласних видань, ще не була об'єктом окремого дослідження. Тимчасом, як саме цей аспект є важливим об'єктом зацікавлень як літературознавців, так і журналістів, оскільки публіцистична творчість професійних письменників є основою для виникнення нових жанрів, це той матеріал, який найбільш адекватно відбиває сучасне суспільне життя і визначає певні перспективи розвитку літератури, культури, засобів масової інформації.

Волинська організація Спілки письменників України була створена у 1980 році. На той час вона складалася з семи осіб. Зараз у Спілці письменників України двадцять два письменники, причому їх кількість стала активно збільшуватися тільки в період становлення незалежності України: у 1991-му році їх було лише дев'ять, а в кінці 1995-го – уже сімнадцять. Культура, література – духовні основи держави. Письменники – частина державотворчої сили, яка повинна бути включена в процес розбудови держави. У наш час письменнику нелегко донести своє слово до читача; та й високопрофесійному друкованому українському слову важко вижити в морі російськомовної та малохудожньої літератури. Як сказав нинішній голова Волинської організації національної Спілки письменників України Василь Гей, "зараз письменник схожий на багаторукогого Шіву: він і автор, і редактор, і кур'єр та вантажник, і розповсюджувач своєї книги. Та, не зважаючи на відсутність поки що такого необхідного меценатства з боку держави щодо українського книговидання, слово як виразник національного духу, як мистецьке, художнє явище буде жити і розвиватися" [2].

Творчий доробок волинських письменників за дев'ять років існування нашої незалежної держави справді досить вагомий. У 1991-му році вийшов перший номер "Світязя" – літературного збірника Волинської організації Спілки письменників України. Його попередник, альманах обласного літоб'єднання "Волинь", побачив світ у 1957-му році.

До першого номера "Світязя" увійшли поетичні та прозові твори письменників Волині, відомих і початківців: Василя Гея, Петра Маха, Олександра Богачука, Івана Чернецького, Йосипа Струцюка, Петра Боярчука, Володимира Лиса, Валентини Штинько, Віктора Лазарука, Олени Криштальської, Клави Корецької, Миколи Панасюка. На сьогодні вийшов із друку шостий номер "Світязя". До традиційних рубрик ("Спалахи": хроніка літературно-мистецького життя області за певний період, "Поетичні витoki", "Проза", "Духовні джерела"), додалися "Наша доба" (публіцистика) та "Джерельце" (твори для дітей). Письменницькою організацією видано довідник

"Письменники Лесиного краю", збірник з творами переможців літературного конкурсу школярів "Думи та мрії", збірник історико-краєзнавчих матеріалів про пам'ятні місця Лесі Українки на Волині "Джерела безсмертного слова". Новими книгами і публікаціями порадували читачів Василь Слапчук ("Укол годинниковою стрілкою"), Петро Мах ("На білих крилах рушників", "Христос воскрес – воскресне Україна"), Іван Чернецький ("Сльоза"), Віктор Вербич ("У полотно снігів"), Ніна Горик, Надія Гуменюк, Клава Корецька, Олена Криштальська, Валентина Штинько, Віра Омелянчук та Інші. В області існує літературно-мистецька премія імені Агатангела Кримського (лауреати – Віктор Лазарук, Василь Слапчук). Василя Гея відзначено Всеукраїнською премією імені А.Головка.

Літератори області беруть активну участь у літературно-мистецькому житті Волині. Вони організовують презентації нових книг, літературні вечори, зустрічі зі школярами та студентами. Письменник Василь Гей є членом комісії держадміністрації з питань контролю за виконанням Закону про мову. Петро Мах очолює Конгрес української інтелігенції на Волині.

Художнє, публіцистичне слово – складова частина духовного буття людини. Тому найкоротший шлях його до читача – через періодичну пресу. На сторінках волинських газет опубліковано немало творів літераторів області. Переглянувши підшивки газет за останні п'ять років, можна дійти висновку, що найбільше публікацій – у газеті "Волинь".

Досить широко тут представлено поетичне слово. Теми віршів різні. Тут і вічна любовна лірика, яка невичерпна для десятків поколінь поетів: Андрій Криштальський "Еротика", Іван Чернецький "Забілили сніги", Наталя Лабнюк "Зимове місто", Валентина Штинько "Ще раз про душу". На сторінках газети багато пейзажних віршів. У них домінує любов до природи рідного краю, олюдненої й одухотвореної: Віктор Вербич "У дзеркалі Світязя", Валентина Штинько "Вечірнє", Віктор Лазарук "Пелюстка і вічність", Михайло Пронько "Замерзле море". Вічною є і тема поета і поезії: Віктор Лазарук "Неймовірне", Василь Гей "Про поезію, поетів і не поетів". Але найбільш поширені актуальні сьогодні патріотичні мотиви: Надія Гуменюк "Чумаківна", Петро Мах "Не вбити волі, що горить в мені", "Я в Києві не бачу України", Василь Гей "Вулиця Лесі Українки в Луцьку", "Серпень".

У газеті "Волинь" було опубліковано уривок з поеми Василя Гея "Підрубане дерево роду". Як сказав сам автор у передмові, йому хотілося показати на прикладі долі однієї багатостраждальної родини, коріння якої підрубали у часи сталінського геноциду, долю всієї України. Головні мотиви твору – любов до отчого краю, матері. Ідея поеми – для плідної праці і творчості на рідній землі людина повинна мати свободу. Поема складається з окремих, але об'єднаних семантичною цілісністю віршів. Кожен з них має оптимістичний кінець. Іноді він звучить як заклик:

Гей, круторогі, не бійтеся круків,
Борозну долі тягніть до людей,
Ляже колись-таки жниво на руки,
Доле, іще не потоптана, гей! [3].

Більш вагоме порівняно з поезією місце в газеті посідають публіцистичні твори літераторів, оскільки публіцистичні жанри є визначальними для засобів масової інформації. Крім того, письменник Петро Боярчук є власним кореспондентом "Волині" у Горохівському районі, а письменники Володимир Лис і Валентина Штинько – журналісти цієї газети.

Петро Боярчук, автор книги ""Крик голодного звіра", багато пише про людей, які пов'язали свою долю з УПА. Його перу належать статті: "Дім для сталінської каторжанки", "Хоробрий орел з Троянівки". В газеті опубліковано нарис "Хрестик, який грів на Сибіру", уривок з нової книги. У центрі – автобіографічний епізод з життя хлопчика, сім'я якого була вивезена до Сибіру. Бабуся переслала йому хрестика з Почаєва, і хлопчина повісив його на шию під піонерський галстук. Але під тиском "ідеологічно грамотної" піонервожатої хрестика довелося зняти. Школяр закопав його під призьбою хати до кращих часів.

Головна думка цього твору, за законами публіцистичного жанру, чітко підкреслена: "Кожен, хто прагне жити за законами загальнолюдської моралі, повинен спорудити чесний хрест і храм добра, правди та справедливості насамперед у собі" [1].

Представницею "жіночої віті поезії" Волині є Валентина Штинько. Її творчий доробок складається з двох книг поезій "Тінь сльози" і "Терновая хустка". Зараз поетка працює над новою документальною книгою про нашу землячку Галину Мельник-Скоропадську. А в газеті вміщено багато віршів Валентини Штинько. Оскільки вона є завідувачкою відділом національного відродження газети, головна тема її публіцистичних творів – відродження духовності на Волині. Одна із складових цієї теми – історія релігійних громад різних конфесій у нашій області. Це інтерв'ю з отцем Романом Бореєм і історія греко-католицької громади "Греко-католики на Волині", розмова з головою Луцько-Волинської єпархії Київського патріархату митрополитом Яковом "Щоб були ми єдиними", бесіда з преосвященнішим Симеоном, єпископом Володимир-Волинським і Ковельським. Справжньою знахідкою для читачів, які цікавляться походженням християнських обрядів, є рубрика "Свята у нашому домі", де вміщено церковний календар на тиждень з докладними поясненнями історії кожного свята. Авторка проводить паралель між християнськими та язичницькими обрядами, використовуючи при цьому дослідження українських етнографів Олекси Воропая, Василя Скуратівського, Павла Чубинського. Дуже вдало підібрані поетичні назви кожної статті: "Хай омиються в Йордані і тіла, і душі", "Пройшов Предтеча, забрав празники на плечі", "Від Петра Вериги розбиваються криги" тощо. Кожну статтю супроводжує цитата зі Святого Письма, яка відповідає темі. Наприклад, під заголовком "Завтра – Великдень" цитата: "Очистіть стару розчину, щоб стати вам новим тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за вас у жертву принесений. Тому святкуймо не в давній розчині, оні в розчині злоби та лукавства, але в опрісноках чистоти та правди" (Новий Завіт. Із послання апостола Павла до Коринтян) [6] .

Досить різнопланово представлений в газеті "Волинь" і Володимир Лис, автор кількох п'єс, повісті "Там, за порогом" і детективного роману "І тоді прибуде суддя". Він

веде науково-популярну рубрику "Таємниці і загадки планети"; великий успіх серед городників мають його прогнози погоди; цікаві його статті на історичні теми - "Смерть Леніна", "Кольє для коханої Алісії". Привертають увагу інші його матеріали: "Три інтерв'ю на фоні "Чорноволівського Руху", "Уроки минулого ще пригодяться" (інтерв'ю з народним депутатом України Миколою Поровським).

Зі справжньою журналістською майстерністю написані есе В.Лиса "Свобода", "Нація", "Життя і смерть", "Покоління", які зібрані під рубрикою "Вічні теми". Авторіві вдалося у невеликих за обсягом творах висловити власні думки і враження з приводу важливих питань. Есе Володимира Лиса мають в основному філософський характер. На першому плані в них виступає особистість автора, який веде розмову. Наприклад, в есе "Нація" письменник торкається болючої теми відносин українців Західної і Східної України. Протягом усього твору автор ставить низку риторичних запитань: "А чи маємо справді єдиний народ, єдину націю?", "Що може об'єднати галичан і слобожан, волинян і подолян?", які посилюють експресію стилю.

Зовсім інші за стилем есе письменника, публіциста, громадського діяча, автора 25-и книг Петра Маха. Якщо в есе Володимира Лиса зразу відчувається професійний журналіст, то у творах Петра Маха дає про себе знати поет. Теми його "Роздумів" різні: "Соборність", "Щедрість", "Несімо злагоду, як Божу милість", "Українська толока", "Українська інтелігенція", "Поле нашої долі", "Благословенний Світязь" та інші. Автор проявляє неабиякі знання української історії, літератури, культури. Стиль письменника відрізняється образністю, афористичністю, використанням свіжих метафор, свідомою настановою на розмовну інтонацію. Часто для підсилення ефекту використовуються власні поетичні рядки. Обов'язковим для творів письменника є оптимістичний висновок-кінцівка: "Вітри історії, добрі й злі, завжди кружляли над нашим полем. Нищили його, ...витягали його життєдайну силу, ...тож не ображаймося на нього ми, громадяни України. Засіваймо його зерном й добром, бережімо від злих очей і ненаситних захланників, даруймо йому любов свою на всі віки!" [5].

Матеріали, опубліковані в газеті, досить різноманітні у жанровому плані. Уривок з нової художньо-документальної книги Петра Боярчука "До України повернусь", який має назву "Хрестик, який грів на Сибіру", за сукупністю жанрових ознак можна класифікувати як портретний нарис. У його центрі - зображення внутрішнього світу людини, розкриття її характеру через конкретні вчинки, конфліктні ситуації.

Особливостями стилю автора є використання пейзажних замальовок. У цьому нарисі пейзаж підводить читачів до сприйняття подальшої розповіді в певному емоційно-настрєвому ключі: "...В підсвідомості незагойно ятрився спомин про безтямний жіночий крик на пароплаві та хворобливо-жовте небо над ним, яке невідворотно заливала страхітлива повінь червоного" [1].

Для посилення емоційного впливу автор змальовує негативного героя - вожату - дотепно, навіть дещо саркастично. Посиленню експресивності служить і публіцистичний рефрен, тобто кількаразовий повтор важливої думки (у даному випадку - "у кожного свій хрест"). У цій публікації автор зумів вдало поєднати моральні,

філософські та соціальні проблеми.

Привертають увагу оригінальністю композиції статті Валентини Штинько, об'єднані під рубрикою "Свята у нашому домі". Здавалось би, як просто, спираючись на дослідження етнографів, подати в газету інформацію про календар церковних свят на тиждень. Але публіцистична творчість немислима поза фантазією, творчою уявою і хистом журналіста. Тому навіть маленькі цитати зі Святого Письма, вміло підібрані відповідно до тематики статті, міняють її направленість – з чисто інформаційної стаття перетворюється на ліричний монолог. Цьому сприяють і авторські відступи, ліричні висновки, звернення: "У Купальську ніч не можна спати. Тож не проспійть свою чарівну квітку папороті..." [6]. Авторка зуміла в невеликих за обсягом статтях сказати образно, оригінально і багато.

Зовсім інакші за стилем і направленістю есе Володимира Лиса, які об'єднані під рубрикою "Вічні теми". Композиція публікацій В.Лиса характеризується логічністю викладу. У його есе знайшли місце і гострота політичних оцінок, і актуальність теми, і глибокий аналіз. Жанрова своєрідність – діалог з читачем. Бесіда є прийомом, який відчутно видозмінює жанр, посуваючи його до белетристики. Автор досягає успіху в бесіді з читачем завдяки таким поширеним засобам публіцистики, як підтекст, риторичні запитання: "Де знайти отой єдиний еквівалент єдності і любові?" [4]. З аналізу публікацій видно, що високу художність публіцистики Лиса підсилює старанно відшліфована, професійна мова автора.

Істотно відрізняються есе Володимира Лиса і Петра Маха. Кожен талановитий журналіст механічно не повторює уже кимось знайдене. Кожен майстер, як у літературі, так і в журналістиці, дотримуючись певних об'єктивних закономірностей, творить свою модифікацію жанру. Маючи в своїй основі певні усталені риси жанру, твори Петра Маха не подібні на твори цього ж жанру Володимира Лиса. У Маха своя поетика, свій підхід до життєвих явищ, пошуки нового змісту і нових засобів вираження. Його твори близькі до ліричної прози.

Публіцистика Маха дуже настроєва, патетична. Його публікації насичені емоційною лексикою. Автор використовує індивідуально-авторські неологізми "серпанково-романтичний образ вивогненої Лесею Українкою "Лісової пісні", "промоторите", "лімузинять". Посиленню експресії сприяють вірші, які вмонтовуються в текст статті:

Тримайся, друже! Ти ж таку можуть
По всьому світу чесно понаславив,
Що нині серед всіх перлин держави
Найголубішу носиш ти снагу.
Але одна dokonує біда:
Що всяк сюди натішитись приходить,
І мало хто для твеї диво-вроди
Хоч краплю серця, Світязю, віддасть [5].

У газетних публікаціях Петра Маха завжди белетристика домінує над

публіцистикою. Його статті сприймаються як дуже емоційні висловлювання поета. Проблеми, висвітлені автором, вирішуються на тлі його поетичної творчості. Але це речі злободенні, вони органічно вписуються в газетний матеріал, додають виданню яскравості, самобутності.

Те, що жанри газети "Волинь" створюють професійні письменники, сприяє їх урізноманітненню. Кожен виробив свою жанрову форму, з допомогою якої він знайшов спосіб найбільш ефективного впливу на читача. Можна стверджувати, що не в останню чергу завдяки публікаціям волинських письменників газета "Волинь" користується успіхом і має широку читацьку аудиторію.

Література

1. Боярчук П. Хрестик, який грів на Сибіру // Волинь. - 1997. - 6 трав.
2. Гей В. Слово — піднесений голос душі // Волинь. — 2000. - 4 жовт.
3. Гей В. Підрубане дерево роду: уривки з поеми // Волинь.-1996. - 23 берез.
4. Лис В. Свобода. Нація. Життя і смерть. Покоління. Цикл есе // Волинь. - 1996. - 3 лют., 23 берез., 18 трав., 22 черв.
5. Мах П. Соборність. Несімо злагоду, як Божу милість. Українська толока. Українська інтелігенція. Поле нашої долі. Благословенний Світязь. Цикл есе // Волинь. - 1999. - 27 лют., 25 берез., 29 квіт., 22 трав., 26 черв., 13 серп.
6. Штинько В. Завтра - Великдень. Тут моя родинонька, тут моя мати. Мучениця Акилина і Мстислав Хоробрий. Цикл статей // Волинь. - 1999. - 10 квіт., 17 квіт., 26 черв.